

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Series "Psychology". № 1(10), pp. 64-67 (2019)
УДК 159.923.4
DOI: [https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1\(10\).16](https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1(10).16)

ISSN 1728-3817
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing Center "Kyiv University", 2019

Анатолій Лігоцький, д-р пед. наук, проф.
Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті досліджується проблема концептуалізації когнітивно-комунікативних та інформаційно-семіотичних вимірів психологічної підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності як складне комплексне психічне утворення між компонентами якого існують стійкі функціональні залежності.

Ключові слова: психологічна підготовка, соціальні служби, соціальний працівник, професійна діяльність, форми соціальної взаємодії, умови розвитку особистості, психічні новоутворення.

Актуальність і постановка проблеми. Актуальність статті зумовлена необхідністю теоретичного узагальнення проблем психологічного забезпечення соціального працівника в діяльності різноманітних сферах соціальної служби, потребами практики щодо використання спеціальних психологічних знань, необхідністю систематизації наявного досвіду застосування здобутків психологічної науки. Аналізуються проблеми взаємозв'язку застосування спеціальних психологічних знань в діяльності соціального працівника, закономірності і особливості залучення вказаних знань на різних етапах професійної діяльності, а також розглядаються проблеми професійної підготовки фахівців із соціальної роботи, які здатні надавати психологічну та соціальну допомогу різним категоріям громадян, що перебувають у складних життєвих обставинах, що стає все більше нагальною потребою сучасного суспільства. Одночасно в статті розглядаються природа, межі та можливості використання спеціальних психологічних знань, висвітлюються традиційні та нові форми їх застосування в процесі психічних новоутворень. Сучасні проблеми викликані процесами інтеграції та модернізації вищої освіти, що зумовлює перегляд змісту професійної підготовки соціальних працівників, які в силу своїх професійних обов'язків покликані сприяти гармонізації взаємовідносин людей, розвивати у особи здатність гармонізувати соціальні колізії, впроваджувати ефективні, з соціально-психологічного погляду, рішення та програми в різноманітних сферах соціальної служби. У зв'язку з цим виникає необхідність вирішити суперечність між рівнем загальної підготовки майбутнього соціального працівника до професійної діяльності та новими вимогами суспільства до цих фахівців.

Результати вивчення наукових джерел дають підстави констатувати, що питанню підготовки соціальних працівників приділяли увагу як зарубіжні дослідники (М. Доел, С. Шардлоу, Ш. Рамон, Р. Сарри, А. Пінкус, Є. Холостова), так і вітчизняні (В. Андрущенко, В. Бех, М. Н. Горішна, А. Капська, О. Карпенко, І. Мигович, І. Пінчук).

Таким чином, одним із актуальних завдань сьогодення є вивчення можливостей застосувань "людського фактору" в діяльності соціального працівника, чим і займаються перш за все гуманітарні науки, зокрема психологія. Володіння психологічними знаннями полегшує працю людини, допомагає їй регулювати та будувати свої взаємовідносини з іншими, глибше розуміти мотив вчинків людей, пізнавати об'єктивну дійсність, правильно її оцінювати використовувати результати пізнання на практиці. Все більше усвідомлюється усіма, що психологія – не відокремлена наука, присвячена вирішенню деяких теоретичних питань, а важлива й необхідна ланка у формуванні будь-якого прикладного знання. Практично немає такої сфери діяльності, де

уміле застосування психологічних знань не привело б до її полегшення, впорядкування. Багато в чому, цей процес обумовлений усвідомленням особливої місії соціального працівника в суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Природно, значення психологічної науки для різних видів діяльності неоднакове. Воно залежить від мети діяльності, умов її здійснення, рівня розвитку науки в цій галузі. З урахуванням цих обставин роль психологічної науки, саме і соціальної діяльності є виключно важливою. Аналізуючи зміст психологічної науки як бази використання спеціального психологічного знання в діяльності оперативних підрозділів, слід зазначити, що психологічне знання – це система відомостей про закономірності виникнення і Розвитку психіки; про психологічні явища, процеси, стани; про поведінку і діяльність людини. Воно є відносно завершеною, хоча й динамічною системою. За його допомогою пізнаються окремі або загальні факти і явища, що цікавлять соціального працівника. У той же час використання спеціального психологічного знання у конкретній ситуації не збільшує обсяг знань на рівні науки психології (за виключенням окремих випадків). Наведена обставина є об'єктивним протиріччям у процесі психологічного пізнання.

Спеціальним психологічним пізнанням у діяльності соціального працівника слід вважати процес цілеспрямованого відображення об'єктивних проявів психіки конкретної людини, що є об'єктом оперативної уваги, або психологічного змісту її поведінки, який здійснюється об'єктивною особою – психологом чи спеціально підготованим фахівцем-соціологом.

Для більш повного з'ясування місця і ролі спеціального психологічного знання необхідно, з одного боку, проаналізувати його в співставленні з загальнотеоретичною (філософською) концепцією пізнання, викладеною у літературі з філософії, соціології і наукознавства. А з іншого боку, зважаючи на те, що цей вид пізнання реалізується в рамках соціального процесу, необхідно порівняти його і з теоретичними концепціями, прийнятими в науці. Зараз ставиться питання щодо досконалого дослідження формування у майбутнього фахівця спеціальних психологічних знань у процесі професійної підготовки. Професіоналізм пізнання, різнобічна якісна підготовка майбутнього фахівця стають сьогодні провідними напрямками у підготовці соціального працівника з сміливим творчим мисленням, чітким розумінням цілей державотворення, широкою професійною ерудицією, високою культурою та суспільною активністю [1]. Вихідним в дослідженні змісту пізнання взагалі і змісту пізнання в діяльності соціального працівника, зокрема, є аналіз сутності пізнання як відображення. Відображення є загальною властивістю матерії, під яким в найбільш загальному вигляді розуміють результат діалектичної взаємодії матеріальних об'єктів.

Вищим типом відображення є соціальне, тобто відображення об'єктивного світу в людській свідомості. Відображення складає основу всього процесу пізнання людиною об'єктивного світу, і трансформація відображення в таку якісну особливість, як пізнання, досягається завдяки свідомості. Під свідомістю розуміють властиву лише людині вищу форму відображення об'єктивного світу, яка реалізується в сукупності психічних процесів. Свідомість, як і людина в цілому, має подвійну природу – соціальну і біологічну. Тому свідомість, з одного боку, є функцією головного мозку як матеріального субстрату, з іншого – це ідеальне відображення об'єктивного світу у свідомості людини, пов'язане з суспільним досвідом, соціальним середовищем, тобто вона реалізується в суспільній свідомості, яка складається на основі безперервного історичного ланцюжка індивідуальних пізнань. Ідеальним у свідомості є мислення, на відміну від відчуттів, сприймання, уявлень, що мають матеріальний характер.

Для соціальної (людської) форми відображення характерним, поряд із свідомістю, є наявність самосвідомості – усвідомлення (пізнання) людиною самої себе як суб'єкта пізнавальної діяльності, оцінка своїх дій, потреб, інтересів, відчуттів, ідеалів, свого стану в природному і соціальному середовищі, а діяльність соціального працівника – це діяльність різноманітних соціальних служб із надання: соціально-побутових, соціально-медичних, психолого-педагогічних, соціально-правових послуг, надання матеріальної допомоги, проведення соціальної адаптації та реабілітації громадян, які знаходяться у складних життєвих ситуаціях [2]. Пізнання як специфічна, вища форма відображення (відтворення), на відміну від інших форм відображення, може виходити за рамки наявного стану речей, відображати не тільки сьогодення, але й майбутнє, не лише реальне, але й імовірне.

Природу пізнання, його можливості, відношення знання до реальності, загальні передумови, умови його правдивості та істинності, пізнавальний результат як знання, що відтворює (відображає) реальний стан речей, вивчає теорія пізнання, або гносеологія. У цілісному об'єкті, який пізнається людиною, можна умовно відокремити пізнання природи і пізнання явищ суспільного життя. У зв'язку з цим виникає необхідність вирішити суперечність між рівнем загальної підготовки майбутнього соціального працівника до професійної діяльності та новими вимогами суспільства до цих фахівців.

Пізнання явищ суспільного життя підпорядковується загальним закономірностям теорії пізнання, одночасно воно має і свою специфіку, яка визначається особливостями предмета соціального пізнання, формами і умовами його розвитку, практичними задачами, які вирішуються на основі пізнання соціальних явищ. Так у соціального працівника необхідно виділили наступні компоненти, як: мотиваційний компонент, що включає потребу досягнення успіху в майбутній професійній діяльності; орієнтаційний компонент, що включає в себе спрямованість образу соціального працівника; особистісний компонент, що включає в себе розуміння власних психологічних якостей; рефлексивний компонент, включає в себе здатність адекватно оцінювати себе й інших та вміння розпізнавати сприймання себе іншими людьми. Для соціального пізнання характерним є те, що зовнішні прояви можуть не тільки не співпадати з сутністю речей, але й відображати її неадекватно [4]. Це вимагає значної мислительної діяльності, щоб за викривленою оболонкою побачити справжній зміст.

Виділяють три різновиди пізнання: буденне (побутове), наукове і філософське. Буденне пізнання є стихійним процесом здобуття певних знань. У буденному пізнанні соціальний працівник накопичує за допомогою здорового глузду життєвий досвід, який є узагальненням знань, перевірених та підтверджених часом і практикою окремих людей. Незважаючи на те, що буденні знання є суб'єктивними, поверховими та підпорядкованими особистим цілям людини, вони все ж таки загалом правильно відображають дійсність [9]. По мірі розповсюдження таких знань створюється передумова для їх узагальнення, систематизації, обміркування, тобто для пізнання більш високого рівня – наукового і філософського.

Наукове пізнання – це процес набуття системи точно сформульованих та перевірених знань про явища та їх глибинні зв'язки, обґрунтування на їх основі законів природи та суспільства, зафіксованих за допомогою особливих понять та висловів, які визначаються як наукові; результат практичної діяльності людства, підпорядкованої меті розвитку суспільної практики.

Філософське пізнання складається на ґрунті буденних знань, систематизованих та узагальнених з наукових позицій. Головну роль у філософському пізнанні відіграють ідеологічні, класові відносини. Знання, набуті у філософському пізнанні, називають філософськими. Вони в поєднанні з конкретним науковим знанням створюють єдину систему знань про весь нескінчений світ – як пізнаної, так і і непізнаної його частини. Така система знань складає теоретичну основу світогляду.

Подекуди в літературі зазначається, що пізнання тожне мисленню і є єдністю двох сторін: змісту мислення – отриманого знання і форми мислення – засобу отримання та упорядкування, систематизації знань. З цим важко погодитись, бо зведення пізнання лише до одного психічного процесу, хоча і дуже важливого – мислення, дуже збіднювало б зміст пізнання; оскільки у такому випадку поза пізнанням залишаються такі процеси, як відчуття, сприймання, уявлення [3]. Тобто має місце ізоляція головного елемента (мислення) від системи (пізнавальних процесів), що порушує всю систему. З іншого боку, окрім пізнання, заснованого на логіці, а саме таким є пізнання за допомогою мислення, має місце інтуїтивне, евристичне, а також творче пізнання, яке базується на логіці лише частково. Соціальному працівникові доводиться працювати з людьми, можливості та ресурси яких не дозволяють вирішувати власні проблеми. Різноманітний характер соціальних проблем і життєвих ситуацій, неповторність особистості кожного клієнта вимагають від фахівця у сфері соціальної роботи не тільки володіння певним рівнем знань та умінь застосовувати їх на практиці, але й володіння спеціальними психологічними знаннями для самостійної професійної діяльності [5]. Тому правильним є твердження про провідну роль у пізнанні психічних процесів, зокрема про те, що вихідною "клітинкою" пізнання є відчуття, що пізнання сукупності, цілності, на відміну від пізнання окремих властивостей (при відчутті), відбувається за допомогою сприймання.

Сутністю і результатом процесу пізнання є встановлення істини, під якою слід розуміти адекватне відображення об'єкта активним суб'єктом, відтворення його таким, як він існує, поза залежністю від людини та її свідомості. Головною тезою матеріалістичної діалектики про істину є визнання її об'єктивної природи [8]. Для діалектики характерним є визнання об'єктивної істини не лише як відповідності між думкою та дійсністю, але й як того вищого етапу, до якого наближається знання в

процесі свого розвитку. Об'єктивна істина містить саму суть переходу від незнання до знання, що визначається такими ознаками, як абсолютність та відносність.

Абсолютність істини, або абсолютна істина – це повне, точне, вичерпне відображення об'єкта у свідомості суб'єкта. У широкому розумінні абсолютна істина є межею, до якої прагне дійти, але якої ніколи не може досягти пізнання; у вузькому розумінні – це повне і точне знання окремих моментів дійсності. В цьому значенні абсолютна істина є елементом досягнутого знання.

Відносна істина являє собою неповне, неточне, часткове і приблизне відображення об'єкта, яке внаслідок своєї неточності змінюється, поглиблюється, уточнюється в процесі розвитку пізнання.

Поряд з об'єктивним, виходячи з діалектичної єдності об'єктивного і суб'єктивного, істина має і суб'єктивний характер, який визначається:

1. специфікою можливостей засобів людського сприймання і переживання інформації, специфічністю її соціальної передачі, оскільки на пізнання впливає ідеологія, яка сприяє або відповідності істині, або її викривленню;

2. неточністю, тобто приблизністю її змісту на кожному історичному етапі розвитку істини;

3. неповнотою істинних знань на тому чи іншому етапі пізнання;

4. суб'єктивністю, яка визначається наявністю характерних умов, що обмежують галузь застосування даних істинних тверджень або теорій.

Різновидом соціального пізнання, яке виступає єдністю мислительних та практичних дій по відтворенню реальної картини значущого в справі фрагмента дійсності, визначення його соціальних властивостей та наслідків, підтвердження наявних висновків, є доказ. Соціальний працівник може отримати необхідні знання про явища і факти, які мають значення для правильного розв'язання конфлікту. Пізнання в соціальній діяльності також пов'язується з встановленням істини. Як уже зазначалось, використання спеціальних психологічних знань в діяльності соціального працівника тісно пов'язане з загальною психологією та суміжними галузями психологічної науки [7]. Вони є базою розвитку, своєрідним "живильним середовищем" для психологічної консультації та інших форм використання спеціальних психологічних знань, їх зв'язок із наукою психологією забезпечує взаємозбагачення і удосконалення.

Гносеологічні закономірності кожної сфери наукового знання мають тенденцію до поширення, ускладнення предмета дослідження. Досить наочно це виявляється у психології, яка пройшла свій розвиток від інтроспективного вивчення окремої людини до всебічного дослідження особистості, соціальних груп, соціальних процесів в цілому. Поширився і предмет психології – від пізнання окремих закономірностей психічної діяльності індивіда до визначення закономірностей становлення особистості, ролі соціального середовища в розвитку психіки, соціально-психологічних феноменів. Збільшилась кількість прикладних галузей психологічної науки, вони якісно збагатились – від традиційних (педагогічна, вікова) до нових (космічна, інженерна тощо). Це вплинуло і на можливість більш широкого застосування психологічних знань в діяльності соціального працівника зокрема, методу експертних оцінок, психологічної експертизи, консультування, залучення спеціаліста-психолога та ін.).

Для розкриття змісту предмета спеціального психологічного пізнання в діяльності соціального працівника необхідним є проведення аналізу предмета психологічної науки в цілому, розкриття взаємодіюшеся об'єкта і

предмета спеціального психологічного дослідження, особливостей предмета і об'єкта залучення спеціального психологічного знання в практичну діяльність соціоальних служб.

Психологічна наука не обмежується описом психологічних фактів, вона здійснює перехід до трактування, пояснення, розкриття закономірностей, відповідно з якими ці факти мають місце. Однак лише знання закономірностей не розкриває конкретних механізмів їх прояву. Виходячи із взаємозв'язку психології і соціології (застосування спеціальних психологічних знань в практиці), слід зазначити, що об'єктом спеціального психологічного дослідження також буде психіка, а предметом – психічні факти (явища), закономірності та механізми, але в певних, специфічних проявах. Наприклад, якщо об'єктом психології є психіка людини в галузі соціального регулювання, а предметом – психічні закономірності особистості, її діяльності в сфері соціального регулювання, то об'єктом використання спеціальних психологічних знань в соціальному процесі є психічна діяльність психічно здорової людини, а предметом – компоненти психічної діяльності особи в її єдності та цілісності, становлення і оцінка яких має значення для виявлення об'єктивної істини. При подальшому звуженні об'єкта відбувається і специфікація предмета спеціального психологічного пізнання.

Перелік можливостей залучення спеціальних психологічних знань для вирішення завдань діяльності соціального працівника не може бути вичерпним. З одного боку, триває об'єктивний процес інтеграції-диференціації наук, з другого – потреби практики на етапах роботи є передумовою виникнення і розвитку нових видів і інших форм застосування спеціального психологічного знання соціального працівника. Головним критерієм їх класифікації може бути об'єкт і предмет базової науки, а допоміжним – мета, яку ставить перед фахівцем-психологом працівники соціальних служб, залучаючи його до взаємодії [6]. Тобто перший критерій має об'єктивний характер (пов'язаний з частиною об'єктивної дійсності, яка вивчається конкретною наукою), другий – суб'єктивний (пов'язаний з волевиявленням фахівця-психолога). При цьому під спеціальними знаннями розуміють такі, якими професійно володіють фахівці різних галузей теоретичної та практичної діяльності. Застосування ними психологічних методів, прийомів та засобів в професійному спілкуванні завжди визначалось індивідуальним професійним досвідом, що набувався переважно методом "спроб та помилок" чи був досвідом колег.

Висновки. Аналіз психологічної літератури з проблеми використання спеціальних психологічних знань в діяльності соціального працівника, дають підстави стверджувати, що для працівників соціальних служб не тільки важлива наявність знань наук соціального циклу та спеціальних дисциплін, але й знання та застосування законів психології. Це зумовлене, насамперед, тим, що діяльності соціального працівника, як правило, відбувається у несприятливих для суб'єкта умовах конфліктного спілкування з людьми – об'єктами уваги до них. Тільки за допомогою психологічної науки можна розробити заходи по нейтралізації дії негативних чинників, зменшенню ризику помилки при оцінці фактів практичними працівниками. Слід також уміти правильно застосовувати методи психологічного впливу та адекватно оцінювати отримані результати.

Застосування спеціальних психологічних знань в практиці соціального працівника є своєрідним проявом використання психології в специфічній галузі про-

фесійної діяльності. В діяльності соціального працівника психологія має використовуватися одночасно як галузь наукового знання, сфера пізнання та метод пізнання. Теоретичною базою використання спеціальних психологічних знань в діяльності соціального працівника є загальна психологія. Спеціальні психологічні знання в діяльності соціального працівника можуть застосовуватися на всіх її етапах.

Отже, особистість соціального працівника визначає стан соціальної сфери держави, від професійної підготовки, широкого кругозору, рівня культури та громадянської позиції якого безпосередньо залежать результати соціального розвитку суспільства. Основним критерієм оцінки випускника вищого закладу освіти є компетентність, тоді як визначальним фактором успіху його професійної діяльності виявляється сформованість, цілісність його особистості, духовне багатство, моральний та естетичний образ, пруте саме спеціальних психологічних знань не вистачає випускникам, щодо розуміння умов і сенсу діяльності у соціальній сфері. Саме це забезпечує високий рівень соціальних заходів, їх об'єктивність щодо конкретної діяльності, психічних явищ, станів та процесів.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Освіта в пошуках нових стратегій мислення / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 5-6.
2. Горішна Н. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки / Н. Горішна // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2009. – № 16-17. – С. 114–117.
3. Доэл М. Практика социальной работы: управление и методика разработки для обучения и повышения квалификации соц. работников / М. Доэл, С. Шадлоу; пер. с англ. – М.: АО "Аспект Пресс", 1995. – 236 с.
4. Капська А. І. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників / А. І. Капська // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Серія: Педагогічні науки. – 2010. – № 15. – С. 12–16.
5. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспект: Монографія / О. Г. Карпенко. – Дрогобич: Коло, 2007. – 374 с.

6. Пинкус А. Практика социальной работы: форма и методы / А. Пинкус, И. Минахан; пер. с англ. – М.: Союз, 1993. – 223 с.
7. Холостова Е. И. Социальная работа: учеб. пособие для вузов по спец. "Социальная работа" / Е. И. Холостова. – М.: Дашков и К, 2009. – 858 с.
8. Macleish J. Why Do We Lecture? / J. Macleish. – London: Jossey-Bass Publishers, 1996. – 159 p.
9. Hooper S. The Effect of Group Composition on Achievements, Interaction and Learning Efficiency during Computer-Based Instruction / S. Hooper, M. Hannafin // Educational Technology Research and Development. – 1991. – № 39. – P. 10–27.

References

1. Andrushchenko, V. (2003). *Osvita v poshukakh novykh stratehii myslennia* [Education in search of new thinking strategies]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education in Ukraine*, 2, 5-6 [in Ukrainian].
2. Gorishna, N. (2009). *Profesiina kompetentnist sotsialnoho pratsivnyka yak skladova yoho fakhovoi pidhotovky* [Professional competence of social worker as constituent of ones professional preparation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: Seria "Pedahohika. Sotsialna robota"* – Scientific announcer of the Uzhgorodskogo university: Series "Pedagogics. Social work", 16-17, 114–117 [in Ukrainian].
3. Dojel, M. & Shadlou, S. (1995). *Praktika social'noj raboty: upravlenie i metodika razrabotki dlja obuchenija i povyshenija kvalifikacii soc. rabotnikov* [Modern Social Work Practice: Teaching and Learning in Practice Settings]. (B. Ju. Shapiro, Trans). Moscow: AO "Aspekt Press" (in Russian)
4. Kapska, A. Y. (2010). *Deiaki aspekty profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pedahohiv i sotsialnykh pratsivnykiv* [Some aspects of social teachers' and social workers' professional training]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. O. Dovzhenka. Seria: Pedahohichni nauky*, 15, 12–16 (in Ukrainian).
5. Karpenko, O. H. (2007). *Profesiina pidhotovka sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh universytetskoj osvity: naukovo-metodychnyi ta orhanizatsiino-tekhnolohichni aspekt* [The professional training of social workers in terms of university education: scientific and methodical, organizational and technological aspects]. *Drohobych: Kolo* (in Ukrainian).
6. Pinkus, A. & Minahan, I. (1993). *Praktika social'noj raboty: forma i metody* [The practice of social work: the form and methods]. Moscow: Sojuz. (in Russian).
7. Holostova, E. I. (2009). *Social'naja rabota: ucheb. posobie dlja vuzov po spec. "Social'naja robota"* [Social Work: textbook. Allowance for universities on spec. "Social work"]. Moscow: Dashkov i K. (in Russian).
8. Macleish, J. (1996). *Why Do We Lecture?* London: Jossey-Bass Publishers.
9. Hooper, S. & Hannafin, M. (1991). *The Effect of Group Composition on Achievements, Interaction and Learning Efficiency during Computer-Based Instruction*. *Educational Technology Research and Development*, № 39, 10–27.

Надійшла до редколегії 20.05.19

Anatoliy Ligotskyi, Dr. of Pedagogics, Prof.
Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, Ukraine

FEATURES OF PSYCHOLOGICAL PREPARATION OF FUTURE DEVELOPMENT WORKERS TO PROFESSIONAL ACTIVITY

The article explores the problem of conceptualization of cognitive-communicative and information-semiotic dimensions of psychological preparation of future social workers for professional activity as a complex psychic formation between components of which there are stable functional dependencies.

The article analyzes psychological literature on the problem of the use of special psychological knowledge in the activities of a social worker. The problems of interrelation of application of special psychological knowledge in the activity of social worker, regularities and peculiarities of attraction of the indicated knowledge at different stages of professional activity are analyzed, as well as problems of professional training of social work specialists who can provide psychological and social assistance to different categories of citizens who are staying in difficult life circumstances, which is becoming increasingly urgent in today's society.

Thus, the personality of the social worker determines the state of the social sphere of the state, from the vocational training, a broad outlook, the level of culture and civic position which directly depend on the results of social development of society. The main criterion for the assessment of a graduate of a higher education institution is competence, while the determining factor for the success of his professional activity is the formation, integrity of his personality, spiritual wealth, moral and aesthetic image, but it is not enough for the psychological knowledge and understanding of the students sphere. This is what ensures a high level of social activities, their objectivity to specific activities, mental phenomena, states and processes.

Keywords: *psychological preparation, social services, development worker, professional activity, forms of social cooperation, condition of development personalities.*

Анатолій Лиготський, д-р пед. наук, проф.
Межрегиональная академия управления персоналом, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье исследуется проблема концептуализации когнитивно-коммуникативных и информационно-семиотических измерений психологической подготовки будущих социальных работников к профессиональной деятельности как сложное комплексное психическое образование между компонентами которого существуют стойкие функциональные зависимости.

Ключевые слова: *психологическая подготовка, социальные службы, социальный работник, профессиональная деятельность*